

ПЪТУВАЩИ ДУМИ

снимка: Иван Петров

оформление: Иван Петров

ВИЕНА

Иван П. Петров

Университет „Юстус Либих“, гр. Гисен (Германия)

VIENNA

Ivan P. Petrov

Justus-Liebig-Universität Gießen (Germany)

ivan.petrov.ae@gmail.com

Когато бях поканен за споделя думи за Виена, приех с ясната мисъл колко трудно ще се подчиняват на думи онези пластове от съзнанието, които обикновено остават тихи и аха-аха подават някой свой крайник от сенчест тъгъл, долап в стената зад картината, чекмедже в забравения бюфет в къщата на село, и то, ако интуицията хвърли подходяща светлина. Но не понеже градът бяга от словесяване или понеже е чужд и студен, оттам – недостатъчно обживяем и несвойствен на някакво говорене, което да не се простира само до изреждането на тривиални дати, факти, личности и места.

Тъкмо обратното прави Виена толкова трудна за описване, споделяне. Може би местата, които човек посещава или обживява (понеже има места-преживявания и места, които просто са посетени, снимани, отменати в консуматорско надъхания списък на индустрията за спомени; или пък *живени*, но без онова разтваряне в средата, без *вплитане* под повърхността на битовото пребиваване), могат да се разделят именно на такива две условни групи, с много размити граници. В първата попадат пространствата, които можем да обхванем по някакъв вътрешен начин и оттам – да съберем в някакво слово, да преструктурираме в някаква обхващаема структура посредством някакъв

модус на езика – да ги пречупим и да ги редуцираме до реч, да ги престоим през някакви условни правила, така че другият поне донякъде да се докосне до повърхността (и, дай Боже, малко отвъд нея) на преживяното. Там може съвсем грубо да обособим още два под-вида, именно – разказвания за места чрез някаква наративна структура, обвързана с външни или вътрешни преобръщания, някакви значими взаимносвързани промени, които биха могли да се навържат в *история*, с класически начало, завръзка, кулминация, край. Едно приключенско впускане, в което пространството се опознава и разкрива повече като скелет и подпорка, отколкото като център. Другият подвид, обаче, се фокусира именно върху такова вникване в мястото - опитите да се вникне под кожата на преживяването, да се пресъздаде вътъка на самото пространство (посетено, преживяно и обживяно), да се претъче в карта от личната география, да се пречертаят линиите от хартиената карта в онези, които прокарваме с времето на личното си съществуване и пречупваме през призмата на собствения си естетически (съзнаван и не) инструментариум. Във втората голяма група са тези, които са трудно или никак сводими до подобни предаваеми структури. Разбрал съм, че за мен към вторите спадат Поатие (Франция) и Виена и настоящият текст ще се опита поне да постави щрихи за втория град, като се придържа повече към неприключенското говорене за времена и места, в които, на практика, нищо особено не се случва, но в крайна сметка, накрая нищо не е същото.

Ясно е, че едно място оживява за нас чрез хората, чрез срещите, в които се изправяме през нещо непознато (и непознаваемо в дълбочините си?) – с тях, със себе си,

където времето е спирало, за да тръгне отново по друг начин. Сякаш прекараното заедно време в общото, но чуждо за нас пространство е задвижило механизмите на живота през скритите кръвоносни съдове на реалността и мястото е оживяло – проецирано в повече от едно лично време, придобило многомерността на съ-битийстването, на запечатването в повече от една лична памет, захранено от няколко потока време, идващи от различни извори. Картата придобива плътност от тези напластявания и изскача от мъртвата двумерност на хартията или екрана.

*

Виена често е наричана, в зависимост откъде идва човек, разбира се, първият град от Западна Европа, респективно – първият от Източна. Това средоточие не е случайно и не е пресилено, ако си я представим като събирателното сърце на кръвоносната система, захранваща културното пространство на Средна Европа и разгъваща се с безбройните си разклонения до Атлантика, Северно море, Средиземноморието. Пулсът, с който това сърце на Европа пулсира, например в началото на (по-) предишния век (или отлагания край на 19-ти), задава впоследствие ритъма и хармонията на целия континент. Първата световна война, освен друго, е и преломният момент, в който духът на Континента потегля по други пътища и в някаква степен сърцето продължава да бие, но по съвсем друг начин.

Забележителностите на Виена са известни и тук няма да се спирам на тях. Има достатъчно достъпна информация и снимки за тях, влиянието на града като културен център също, струва ми се, няма нужда от преразказване. Ще се спра обаче на няколко избрани места, в които ми се струва, че може да се усети нещо повече от туристическата наслада на откривателството и консумацията на култура. Места с дух, хармонични със съвременното, където протичането на живота оставя бразди.

Ще започна с Донау Канал и ще свържа с него Алте Донау. Каналът е частта от реката, която тече най-близо до стария град, отделя се със стени, чието подножие приютава част от привечерния и нощен живот на града. Тези каменни пространства са далеч от монотонни, графитите сякаш се изправят срещу монохромното течение на водата и крещат срещу шума на пътните артерии от двете страни на коритото. Не можех да спра да мисля за каменните площадки при/над Сена в Париж, които се намират в някакво тясно сходство с тези във Виена, но говорят за други обхвати и контексти. По време на локдауните (до средата на февруари 2020 и после от края на март 2021) и преди по-мощното вдигане на ограниченията в средата на май тези пространства естествено приютаваха социалния живот, особено онзи, който се оказа изнесен от университетските кампуси. Светлината

привечер преди, по време на и след залез е събитие с играта си между фасадите, които я отразяват с посредничеството на реката, покривите и някои островърхи кули, през които лъчите си играят, измъкнали се от прегръдките на облаците. Златистостта по каменните настилки, дълбоко тъмнозелените води, които по-често тихо преминават, преливат във вечерните тонове и, особено лятото, в глъчката от насядалите компании. Огнените багри спокойно изстиват до бежовите краски на фасадите и косите на някои от преминаващите пешеходци и велосипедисти, докато нощта влива лилаво-синкавата си прохлада.

Друг свят е Алте Донау, старото корито на реката, скътано зад гордата осанка на новия град край Дунав, център със съвсем модерна архитектура, стъклени плещи и самоуверено вдигнато към облаците чело. Покрай него всъщност има частни жилищни сгради - едноетажни къщи, но също и плажове или кейове, удобни места за срещи, открити партита, оказа се – и за плуване. Първата ми среща с това място беше преди години през един ранен декември, когато виолетовите небеса на зимата се увиваха около дърветата, лебедите разсичаха напъплящия мрак, докато застиналите води на това отделено от основното течение старо корито успяваха да

доведат до покой дори суетата на старата столица и трескавото жужене на новия град, вибриращ между новите небостъргачи недалеч. Това лято ми се откри и в друга светлина – буквално и не, когато дългото слънце превръщаше дървените кейове в идеалното място за влизане в реката привечер, както и най-дълго огряното пространство за слънчеви бани до самия залез (освен ако той не се падне по-нататък от крайния час на работното време). На човек му се иска да оставя тази вода с тази именно светлина върху кожата си, да попие, да тръгне из тялото, да остави някакви следи, да я вземе по този начин със себе си, да не се разделят. Усещането от сладководните бездни и последните слънчеви лъчи, спокойствието на късния юли, когато денят още не е почнал осезаемо да припада.

Другояче се преживява този град на колело. Преминаването по алеите, покрай парковете, край реката, излизането на отдалечени, зелени места, едва ли не – сред природата, иначе безпощадно опитомена в безбройните паркове и градини, превръщат

градското пространство в някаква друга плоскост, която паметта се съпротивлява да свърже в монолитния блок, съдържащ музеите, кафенетата, отделни улици от кварталите, парковете. Този слой, гъста мрежа от движение, конструира една друга Виена. Велоалеите свързват всички важни места в града, като често човек може да види нетуристическото лице именно следвайки тези пътеки. Криволичат покрай детските площадки на кварталите, покрай градски градинки, където се събират тийнейджърите, или пък играят много малки деца, майки с колички (единствените “събеседници” по

пустите паркове на януарските сутрини по време на локдауна, също така). Пространството на града и *светлината* от сградите, стените се плъзгат по очите и кожата, градските колела са относително тежки, но не толкова, че да смутят лекотата на едно такова движение *в, през, с* урбанистичното пространство. Човек се влива неусетно в нетуристическата реалност, където действа съвсем друга динамика.

Има хиляди начини да влезеш във Виена, не знам обаче как се излиза. И не искам да знам.

Снимки: Иван Петров